

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

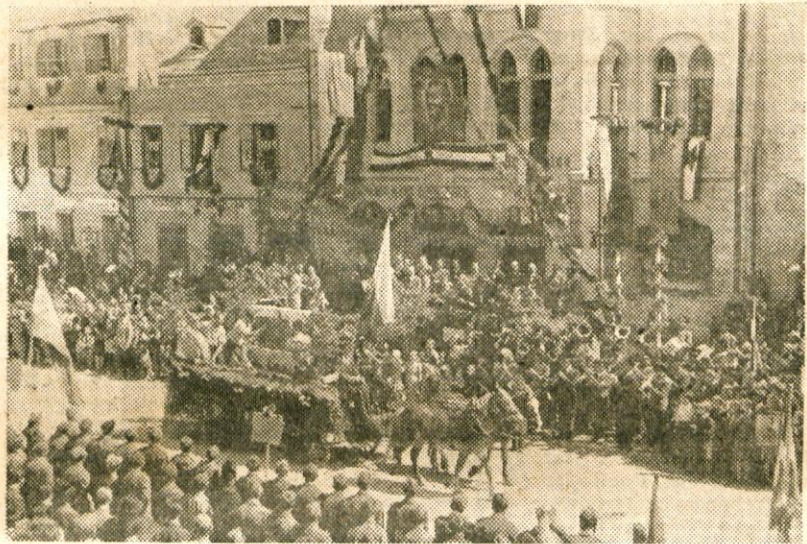
Letov I. — Stev. 11.

NOVO MESTO, 27. april 1950.

Izhaja tedensko

Praznik delovnega ljudstva vsega sveta

Naj živi 1. maj, dan pregleda uspehov dela in načrtov za bodoče delo

1. maj 1946 v Novem mestu

Več kot pol stoletja slavi delavski razred 1. maj kot svoj praznik. Kakor se narava spomladi prebudi v novo življenje in začne zopet poganjati nove in močnejše rasti, tako se tudi delavski razred, lahko rečemo, pomladi ob tem prazniku, da nanovo in močnejše požene korenine in rast za borbo proti svojim zatiralcem in izžemalcem. Prvi maj pomeni v kapitalističnih deželah napoved novih silnejših dejavnosti za delavski razred in vedno težje čase za izkoriščevalce. V kapitalističnih državah se takrat zberejo delavci na shodih in zborovanjih v gozdovih, kjer pregledajo svoje vrste in napovedo nove borbe za doseg svojih pravic. V deželah socializma, v deželah, kjer ljudstvo vlada samo sebi, pa si zastavi naloge, kako in na kakšen način si bo delovno ljudstvo utrdilo svojo oblast in kako, ter na kakšen način si bo še bolj izboljšalo svoje življenje. V kapitalističnih državah skoraj vedno spremlja 1. maj, eno najuspešnejših sredstev delavskega razreda za izboljšanje življenjskih prilik, stavke, v socialističnih pa vedno nove napovedi tekmovanj, s katerimi si delovno ljudstvo ustvarja čim hitreje boljše življenjske pogoje.

Marsikdo pravi, da se kmetov 1. maj ne tiče in da se kmetov ne tiče delavec. Vsakdo, ki trdi to, je zaviralec razvoja, je zaviralec izboljšanja življenjskih prilik, je sovražnik tako delavcev kakor tudi kmetov. Delo kmeta in delavca, uspeh delavčevega in kmetovega dela, je tesno in nezdružljivo povezano. Kmet seje in žanje; to se pravi, prideluje vsakdanji kruh in surovine, delavec pa iz tega izdeluje v tovarnah in delavnicah predmete vsakdanje potrošnje. In ne samo predmete vsakdanje potrošnje, temveč tudi velike stroje, s katerimi si kmet izboljšuje delovne prilike, si izboljšuje življenje. Čim več strojev, čim

več elektrarn, tem manj truda, tem manj trpljenja, tem boljše življenje. Čim več pridelka, čim več življenjskih dobrin in čim več surovin, tem več strojev, več elektrarn, boljši prevoz in hitrejša rast življenjskih prilik. Prav zaradi tega ne more biti kmet delavcu sovražnik ali delavec kmetu nasprotnik. Oba sta tvorna, oba ustvarjata boljše življenjske pogoje, zato si morata biti zaveznika in ne samo zaveznika, temveč borca rama ob rami za doseg boljše bodočnosti vsega delovnega ljudstva.

Delavec bo v teh dneh in na sam 1. maj pregledal svoje delo in ugotovil napake, ki jih je naredil pri svojem delu, napravil bo načrt, kako si bo delo izboljšal, kako bo povečal uspeh svojega dela in kako izboljšal svoj izdelek. Vse to bo naredil zato, ker se zaveda, da je od njegovega dela odvisno naše življenje. Ker se dobro zaveda vsega tega, zato se je tudi primerno pripravil za 1. maj. Njegov stalen spremljevalec — tekmovanje — bo tudi za ta praznik merilo zavednosti in pripadnosti novi socialistični domovini.

Kaj pa boš naredil ti, pridelovalec

življenjskih dobrin, ti kmet? Prav gotovo se boš ozrl nazaj na vsa leta po vojni. Ali si izvršil vse naloge, ali si vložil vse svoje sile v to, da bi zagotovil vsem hrane, in to zadostne hrane, ali si oskrbel v zadostni meri s surovinami naše tovarne in delavnice. In če boš prišel do sklepa, da nisi, boš ugotovil vzroke, zakaj nisi. Ali ni še vedno preveč starega duha v tebi. Ali ni še vse preveč duha okorelosti in zasidranosti v staro prakso, ki je bila mogoče dobra v predvojni dobi, v dobi, ko si moral boriti najtrši boj zoper izkoriščevalce kmečkovega/človeka? Ali ni še veliko preveč miselnosti starega življenja: Samo, da je meni prav, pa je vse prav? Dragi tovariš, danes je življenje tako tesno povezano med seboj, da če ne bo drugim prav, tudi tebi ne bo. Res je, da je včasih bilo potrebno, da je imel posebno kmečki človek vse doma, da je vse sam pridelal, drugače nič ni imel. In prav to je bil vzrok, da se je tako težko živelo, kajti res je, da si imel vsega, toda tako malo, da si le poznal to ali ono stvar, dovolj pa je nisi imel nikdar. Danes pristopamo k drugačnemu gospodarstvu. Mi pravimo, da pristopamo k skupnostnemu ali kolektivnemu gospodarstvu in prav zato bo imel vsakdo vse in v zadostni meri. Res je, da tega še nimamo, toda treba je k takemu delu in takemu gospodarstvu pristopiti in izpolniti se bo dolgoletna želja. Prav v teh dneh in ob času 1. maja se bo treba tudi kmetu globoko zamisliti in preusmeriti celotno gospodarjenje. Zemlja ne sme ostati v pušči, zemlja mora biti vsa obdelana in izrabljena. Na njej pa bomo pridelovali one rastline in one pridelke, ki so najbolj potrebni in ki najbolj uspevajo. Zemljo bo treba na vsak način spraviti skupaj in delovno silo na vasi temeljito izrabiti, pa najsi bo to človeška ali pa živinska. Treba bo dvigniti hektarski donos, treba bo dvigniti rejo živine. Industrijske rastline, ki se jih naš kmet tako zelo brani, bo treba negovati.

Zakaj vse to, se boš vprašal? Zato,

ker gradimo mi vsi, prav vsi delovni ljudje novo življenje, življenje nezavisno in od nikogar narekovano, razen od nas samih in od naših potreb. Le poglejte: dežele socialističnega bloka nam zavirajo pot pri gradnji socializma. Te države bi rade videle, da bi bili mi še vedno zaostala kmečka država. Oni bi hoteli, da bi bili mi še vedno v industrijskih predmetih odvisni od njih. Oni bi še vedno radi videli, da bi mi kmetijske pridelke poceni prodajali v svet, drago pa nakupovali industrijske predmete. Ali bi mi s tem izboljšali položaj kmetu. Ali bi bil kmet kaj na boljšem kot v stari predaprilski Jugoslaviji? Prav gotovo ne! Kapitalistične države bi še vedno rade videle, da bi mi tratili svojo delovno silo njim v prid, da bi njim rasla gospodarska moč, da bi njim rasel kapital. Oni bi še vedno radi izkoriščali naše rudno bogastvo, naše gozdove, naše vode. Iz vsega tega pa bi se stekal dobiček v njihove žepce, mi pa bi ostali takj kot smo bili; zabiti kmečki, nerazsodni ljudje. Mi pa tega nečemo. Mi hočemo sami izrabljati naše rudno bogastvo, mi hočemo sebi v prid porabiti naše gozdno bogastvo, mi hočemo s svojimi delovnimi silami graditi sebi lepši svet in boljše življenje. To pa so težke stvari in treba je mnogo naporov in mnogo premagovanj in mnogo odpovedi. Treba se je postaviti na lastne noge. In zato je potrebno, da začnemo z novim načinom življenja, z novim načinom dela.

Dragi tovariši, vse to bomo lahko izvršili. Z lahkoto bomo izvedli vse to, če bomo združeni, če bomo skupno delali, če bomo pomagali eden drugemu. Delavec kmetu in kmet delavcu. V tesni povezavi vsega delovnega ljudstva je rešitev našega življenja, je rešitev našega gospodarstva in je rešitev vseh vprašanj naše bodočnosti. Zato v skupnem delu k novim uspehom in novemu, lepšemu življenju delovnega človeka.

Naj živi skupnost delavca, kmeta in delovnega inteligenta!

Na predvečer
1. maja 1946
v Novem mestu

Železničarji bijejo danes najodločnejšo borbo za izvedbo petletnega plana

Visoko priznanje, ki smo ga bili deležni vsi železničarji s proglasitvijo Dneva železničarjev, nas je navdalo s ponosom in radostjo, tako je dejal tov. Mrz na svečani akademiji, ki so jo imeli železničarji dne 15. aprila 1950. Lahko rečemo, da je bila izraz tega vzradoščenja ta akademija. Sindikalno kulturno umetniško društvo »Dušan Jereb« je z vso vestnostjo pripravilo akademijo. Pevski zbor, orkester in recitatorji so pokazali, da se resno bavijo s kulturno umetniškim delom, ker vedo, da je visoko kulturne in prosvetljene človek lahko izvede vse naloge, ki mu jih stavlja današnji čas, čas graditve lepšega in boljšega življenja za delovno ljudstvo. Tov. Mrz Rudolf je imel na akademiji govor, v katerem je razložil borbo železničarjev in delavcev že od ustanovitve kraljevine Jugoslavije proti izkoriščevalcem delovnega ljudstva, borbo železničarjev proti okupatorju in borbo danes, ko je treba izkoristiti vse naše sile za čimprejšnjo in čim uspešnejšo izgraditev petletnega plana.

Ko je govoril o borbi v predprilski Jugoslaviji je dejal:

»Odmev zmage proletariata v Rusiji je bil viden tudi pri jugoslovanskih narodih. V združeno sindikalno gibanje so se vključili tudi slovenski železničarji in vodili nepopustljiva pogajanja z vlado kapitalističnih krogov za zboljšanje življenjskega stanja na železnici. Ker se stanje na železnici ni izboljšalo in poganja niso uspela, je v aprilu 1920 izbruhnila v vsej Jugoslaviji železničarska stavka. V noči med 15. in 16. aprilom je v vsej Jugoslaviji obstal železniški promet in počival 12, ponekod tudi 18 dni. Nad 50.000 železničarjev, enotnih in močno organiziranih je vstalo proti nasilju in brezpravnosti, kateremu je bilo izpostavljeno vse delovno ljudstvo Jugoslavije.

Na te izraze solidarnosti v pravični borbi za življenjski obstoj je reakcija, ki ji je načeloval dr. Korošec, po poklicu kaplan, tiran delavskega razreda, sovražnik narodovih pridobitev in duhovni vodja vseh protiljudskih dejavnosti, odgovorila s streljanjem. Na divjanje reakcije proti stavkujočim železničarjem je odgovoril ves delavski razred s tridnevno stavko. Nedorajna kri, ki je tekla na Zaloški cesti v Ljubljani iz ran 14 padlih in 70 ranjenih delavcev, med katerimi so bili tudi železničarji, je razširila prepad med delavskim razredom in buržoazijo ter pokazala, da med proletariatom in kapitalistično oblastjo ni sprave.

Ceprav je bil velik štrajk zaduščen v krvi in čeprav ga je vladujoča klika zlomila, je važen zato, ker je na njem prišla do izraza popolna enotnost, organiziranost in odločnost železničarjev ter enotnost vsega delavskega razreda Jugoslavije.

Tovariš Mrz je nadaljeval v svojem govoru s prikazom nadaljevanja borbe delavskega razreda v Jugoslaviji pod spretnim vodstvom Komunistične partije Jugoslavije. Nizal je polno dokazov nepomirljive borbe železničarjev za izboljšanje življenjskih pogojev delavskega razreda, ki so s to borbo postali izkušeni in borbeni ter pripravljani na leto 1941. Dejal je:

»Na poziv Komunistične partije in Osvobodilne fronte je šlo v junaško borbo veliko število železničarjev, kjer so ponovno dokazali, da jih od delavskega razreda ni mogel oddvojiti noben teror. Tako so pokazali ljubezen do svojih narodov, boreč se z orožjem v roki proti fašističnim in nacističnim roparjem in domačim izdajalcem. Množično streljanje in preganjanje železničarjev v Kraljevu, Nišu, Zagrebu in drugih železniških centrih, ki so jih izvajali okupatorji in domači izdajalci, niso zastrašila zavednih železničarjev, temveč še povečala njihov odpor. Vedno več borcev je odhajalo v Narodno osvobodilno vojsko in sabotaža se je še povečala na železniškem prevozu. Železničarji so v sovrastvu do fašizma in nacizma sami ali pa v zvezi s partizanskimi enotami rušili železniške naprave, prenašali kurirsko pošto, prevažali material za partizane. Junaško so se borili in umirali. Uvrstili so se med junake narodno osvobodilnega gibanja. Svetli vzgledi železničarjev-borcev in oficirjev, ilegalnih delavcev, internirancev, vse do neznanega junaka partizana, ki ni pomišljal na smrt, ko je juršal na sovražne postojanke, ti svetli vzgledi so vzgojili nov lik jugoslovanskega železničarja.

Nato je govoril o delu, ki so ga naredili železničarji takoj po osvoboditvi. V najkrajšem času so upostavili promet, popravili najnujnejše mostove in propuste, uredili čakalnice in postaje tako, da je promet bil v najkrajšem času urejen in normalen. Z uvedbo petletnega plana pa so nastopile tudi za železničarje nove naloge. Ko je govoril o teh nalogah je dejal:

»Naše železnice bodo v letu 1951. prepepljene približno trikrat toliko blaga kakor v letih predvojnje Jugoslavije. Danes železničarji, zaupajoč v svoje lastne sile, bijejo najodločnejšo borbo za zgraditev socializma, za lepšo in boljšo bodočnost narodov Jugoslavije. Na resolucijo Informbiroja, so se naši železničarji in ves delavski razred še tesneje povezali s Komunistično partijo Jugoslavije. Bitka za izgradnjo socializma se je še bolj zaostrišla. Stotisoč in še več železničarjev iz dneva v dan dokazuje s svojimi nadčloveškimi napori, da se zavedajo kakšnega velikega pomena je reden in hiter prevoz za razvoj vsega našega gospodarstva. Dokaz,

da smo pravilno razumeli to nalogo in smotno zastavili vse sile, je izvrševanje plana v teku preteklih let in sklep, da bomo izvršili naš petletni plan do 29. novembra 1950.

Titovi železničarji proslavljamo svoj letošnji praznik vzradošeni in s ponosom ter odločnim sklepom, da bomo poslej podvojili svoje prizadevanje za izpolnitev poverjenih nalog.

Po akademiji so zaključili dan železničarjev s prisrčno in tovariško zabavo.

V nedeljo ob 10. uri dopoldne se je zbralo prebivalstvo Novega mesta na postaji, kjer je bilo odkritje spominske plošče v narodno osvobodilni vojni padlih železničarjev. Odkritju so prisostvovali predstavniki raznih množičnih organizacij. Zvezo borcev je zastopal tov. Moro Avgust, Okrajni komitet Komunistične partije tov. Zokelj in Požar, Mestni ljudski odbor tov. Zagorec, njegov predsednik. Oblastni komitet tov. Udovč Jože, Antifašistično fronto žena pa okrajna sekretarka Vidla Marija in mestna sekretarka Moro Marija.

Svečanost je začel eden od najstarejših novomeških borcev železničarjev Zupančič Janez. Nato je govoril tov. Zokelj: o borbi železničarjev za časa narodno osvobodilnega gibanja in med drugim dejal:

»Naša nujna dolžnost je, da gradimo socializem zaradi teh žrtve. Mi moramo naprej, ne oziraje se na levo ali desno, kajti te žrtve so nam temeljni kamen nove Titove Jugoslavije. Duh teh žrtve lebdi zmeraj pred nami in nikdar ne smemo pozabiti njih, ki so dali življenje za nas, za našo srečnejšo bodočnost, za socializem.

Po govoru tov. Zoklja predstavnika Okrajnega komiteta Komunistične partije je gov. Zupančič

Janez odkril spominsko ploščo. Na njej je 29 imen železničarjev-borcev za srečnejšo bodočnost jugoslovanskih narodov. Pevski zbor SKUD »Dušan Jereb« je zapel žalostinko, vojaška godba pa je zaigrala žalobni marš. Mladinci železniškega kolektiva so položili vence z besedami:

Nikoli ne bomo pozabili vaših žrtve, ki ste jih dali za našo srečnejšo bodočnost.

Prav tako svečanost se je nato izvršila v kurilnici novomeške postaje. Na tej spominski svečanosti je govoril predstavnik Jugoslovanske armade kapetan tov. Torbica Milica, ki je orisal borbo železničarjev pred II. svetovno vojno in končno prešel na delo v sedanji socialistični Jugoslaviji:

»Informbiro nam očita, da nismo za osvoboditev prav nič dali, očita nam, da je naša borba bila zelo slaba. Mi pa jih vprašamo: Kaj pa so potem te naše žrtve, kaj so potem jokajoče matere, žene in otroci. Prav ti so nam dokaz, da smo dali mi ogromne žrtve za našo osvoboditev, da smo se mi sami osvobodili. Radi teh žrtve pa moramo iti naprej, naprej v grajenju socializma. Pljunili bi na grobove naših žrtve, če bi našo politiko izpremenil in dopustil, da bi postali kolonija ali gubernija kake druge države. Te žrtve so padle zato, da bomo postali neodvisni in nezavisni od kogarkoli. Slava padlim žrtvam.»

Po govoru je zopet gov. Zupančič odkril spominsko ploščo, na kateri je 20 imen padlih borcev železničarjev. Po odpeti žalostinki in odigrani žalni koračnici je bil enominutni molk v počastitev padlim borcem.

Vagonska pošiljka je tu!

Železniški komite v Novem mestu je dobil nalogo, da prepelje dva vagona blaga iz Ljubljane v Novo mesto in nato dalje proti Straži, kjer ga bodo iztovorile in dostavile na svoje mesto partizanske edinice. Iz Ljubljane do Novega mesta je še nekako šlo, čeprav se je bilo treba posluževati najrazličnejših zvijač in potvorb. V Novem mestu pa so nastale kočljive zadeve. Novo mesto so obdajali bloki, kar bi se še premagalo, toda pomoči proti Straži ni bilo nikakega prometa. Precej časa smo si belili glavo in končno smo iztuhali. Novomeško postajo natrpati, do kraja natrpati z vsemi razpoložljivimi vagoni in stroji tako, da tudi vojaški transporti niso mogli naprej. Še celo vlakji so morali čakati na uvoznih postajah, ker ni bilo prostora. Seveda je moralo biti vse to načrtno, brez najmanjše hibe. V tem težkem položaju je naljestvo postaje zaprosilo vojaško komando, da bi nekaj vlakov premaknili na odprto prazno progo proti Straži in tako dobili prostora za prihod ostalih vlakov.

Ko smo dobili od fašistov potrebno dovoljenje, da smemo s strojem in vagoni na to prosto progo, je bila kočljiva zadeva rešena. Vagona napolnjena z materialom iz Ljubljane smo postavili na čelo celotne skupine voz. Vse to smo rinili proti Straži. Skupino voz smo postavili kakih 200 m daleč od žice in bunkerja, v katerem so stražili italijanski karabinjerji. Temu kraju se je ponoči približal en bataljon Tomšičeve brigade, da bo vagono razložil. Bataljon se je z enim samim čolnom prepeljal preko Krke in ta čoln bi naj v eni noči prepeljal vse blago na drugo stran Krke, kjer je čakalo 65 voznikov. Ko so bili vagoni na svojem mestu, smo bosi, skupno s partizani pomoči potisnili oba vagona še kak kilometer proti Straži. Tu se je začel material razkladati.

Ce premislimo, v eni noči razložiti in prepeljati v enem čolnu dva vagona materiala preko Krke, je to zelo naporno in težko delo. Jasno je, kar ne moremo tudi nikomur zameriti, da so partizani pregledovali vsak kos, da se prepričajo, kaj vse Ljubljana daje in da Ljubljana misli na nje in dela za nje.

Nebo se je na vzhodu že sinje modrilo. Razločevali smo že natančno v jutranji sinjini italijanske bunkerje. Danilo se je. Toda 15 ton prepotrebne materiala je bilo še na tej strani Krke. Komisarji, vsi zaskrbljeni nad izvedbo akcije, so tekali od enega do drugega, naj pohite. Podvojiti je bilo treba naše napore, dokler nam ni končno uspelo, vagono le izprazniti in prepeljati jih na svoje mesto, kjer so čakali še ostali vagoni, katere smo prejšnji dan pripeljali. Zadnji vozniki so odhajali, ko je bilo sonce visoko, italijanski bunkerji pa le 1 km daleč.

Se isti dan je završalo po Novem mestu. Partizani so dobili cel vlak blaga, vagono čevljev, zdravniškega materiala, hrano in kdo ve kaj še vse. Naši dobri Novomeščani so se smejali v pest. Partizanom je mogoče vse, Italijani so bili zaprepaščeni, belogardiisti pa divji in razkačeni. In kot v posmeh in dokazilo je priplavala po Krki največja bala papirja in še nekaj drugega materiala. V naglici je iz čolna zdrsnilo v vodo, pa nič zato. Ranjenci bodo dobili zopet nove obveze, tehnike papirja, partizani pa nove čevlje in obleko.

Kmalu je šla na kraj dogodka komisija Italijanov in belogardistov, seveda močno zastražena. Nič niso mogli ugotoviti razen to, da je njihovo delo brezplodno in da so oni sami nesposobni. Sledovi so bili popolnoma zabrisani, odstranjeni so bili vsi znaki, ki bi ustvarjali sum, da so pri tej akciji sodelovali železničarji. Komisija je šla osra-

močena s kraja akcije. Železničarji so se muzali in tiho žvižgali ter dobili pogum za še večje akcije. Tam na beli cestici proti Poljanam in Starim žagam, kjer so tuhtali Ivanov, Polh in Mara, pa so vozniki in partizani veselo prepevali: Za nas ni ne mej ne pregrad... Pa še nekaj, dobili so globoko zavest, da je z njimi vse tja do naše Ljubljane, ves slovenski narod. Drejce

Iz Bele Krajine

GOSTOVANJE IGRALSKE DRUŽINE »LITOSTROJ« V GRADACU

V soboto 15. t. m. je igralska družina »Litostroj« iz Ljubljane obiskala delavce silosa v Gradacu, Tov. Skrbec Milan, vodja kulturnoprosvetnega društva »Gradac« je s svojo igralsko družino uprizoril v dvorani gradaškega silosa Finžgarjevo dramo »Razvalino življenja«. Delavci gradaškega silosa so s svojim številnim obiskom njim namenjene kulturne prireditve in pohvalnim pritrjevanjem potrdili, da jih je obisk ljubljanskih tovarišev razveselil in da si takšnih gostovanj še žele. Na ta način izpričana delavska solidarnost more zares roditi samo dobre sadove. V Novi Jugoslaviji se je delavski kader že tolikanj izobrazil, da lahko iz lastnih vrst organizira uspele kulturnoprosvetne prireditve in jih tudi izvaja.

Pogozdovanje v Gradacu. Gradaška mladina in žene, organizirane v AFZ, so pod strokovnim vodstvom okrajnega gozdarja pred dnevi pogozdovale Veliko lozo in posadili preko 5000 smrečic. Velika loza je zlasti znana našim partizanom iz vseh krajev Slovenije, ki so v času narodnoosvobodilne borbe živeli v njej in stali na straži za nedotakljivost osvobojenega ozemlja Bele Krajine v času, ko je po drugih krajih še divjal okupator. Požrtvovalno delo gradaške mladine in AFZ zasluži priznanje in pohvalo.

Tlakovanje črnomejske ceste. Tlakovanje ceste od novozgrajenega mostu preko Lahinje do žel. postaje se bo pričelo v prihodnjih dneh. Vse frontne organizacije so obljubile svojo pomoč pri udarnem delu in sprejele tudi delovne obveze. Material — granitne kocke, že navažajo. Tako bo nekoč blatno mesto pridobilo na svoji lepoti.

VPRIZORITEV »LEPE ANKE« NA ODRU KUD V GRADACU

Kulturnoumetniško društvo v Gradacu v Beli Krajini je v nedeljo 16. aprila uprizorilo na svojem odru »Zupančevca ljudsko igro v treh dejanjih »Lepa Anka«. Pisatelj Lojze Zupanc prikazuje v tej igri življenje Bele Krajine v predvojnem, vojnem in povojnem času. Zanimiva vsebina igre je prepletena s pogovori iz bogate jezikovne zakladnice Bele Krajine, narodnimi običaji, koli in popevcicami.

Uprizoritev je bila krstna predstava tega dela, ki je bilo lepo in z igralsko vnmemo prikazano, za kar velja zahvala požrtvovalnemu režiserju šol. upravitelju tov. Rajku Kunaverju iz Gradaca in vsem nastopajočim igralcem. Pohvalno velja omeniti tudi nastop tov. Marentič Ivanke, ki je z velikim igralskim znanjem odigrala vlogo Anke, dalje tov. Kočevarja Julija v vlogi deda Mikola, tov. Kunaverja Rajka v vlogi kovača Kraglja in tov. Smrtnika v vlogi župnika. Tudi gradaška folklorna skupina je izvršila svojo nalogo nad vse uspešno.

Gradaško kulturnoumetniško društvo obljublja s to igro obiskati Crnomelj, Metliko in Novo mesto.

Delo je igralsko zahtevno, zato ga je uvrstilo v svoj program tudi zagrebško kulturno društvo »Slovenski dom«, kjer ga bo naštudiral in s svojo igralsko skupino postavil na oder zagrebškega gledališča priznani režiser Hinko Nučič.

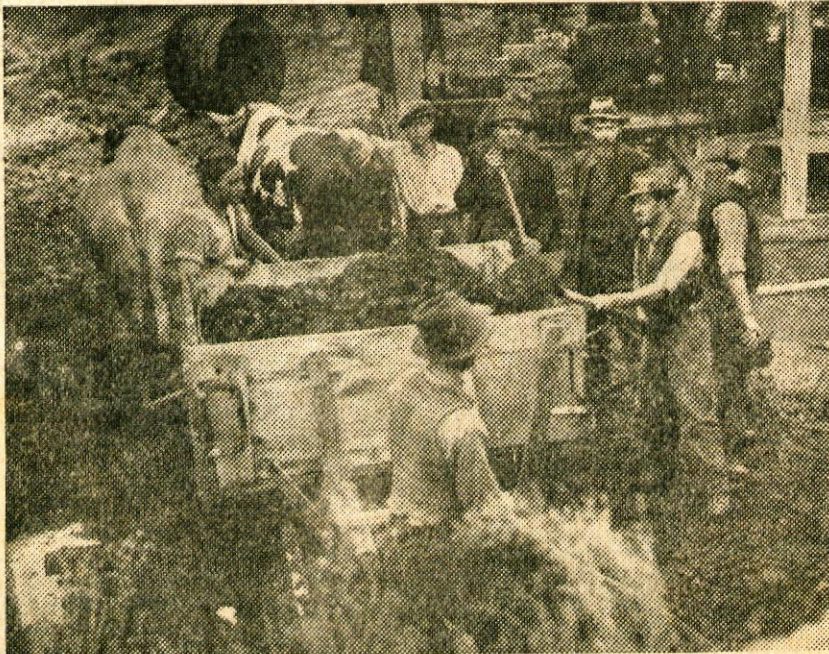
Gradaškemu kulturnoumetniškemu društvu čestitamo k uspehi uprizoritvi in — na svidenje v Novem mestu! —

IZ NOVEGA MESTA

Kakor vse kaže, se bo kmalu pričela kopalna sezona. Nekateri navdušeni kopalci že skačejo z železniškega mosta v Krko. To je zelo nevarno, ker leži pod mostom v vodi še vedno nekaj železniških vagonov. Lansko leto se je en kopalec prav tu smrtno ponesrečil. Prav bi bilo, da se ti vagoni odstranijo, saj jeseniška železarna nujno potrebuje takega materiala.

Proštjske ulice smetar nikdar ne vidi. Ali s boji preveč dela, ali pa strmega brega. Zato morajo prebivalci proštije odmetavati smeti kar v neposredni bližini. Da ne bomo zagazili v te smeti do pasu, bi bilo priporočljivo, da se izda smetarju strog nalog, da pobere smeti tudi v Proštjski ulici.

Z novomeškim vodovodom je pa res hudo. En del mesta dobi vodo podnevi, en pa ponoči. Priznamo, vodni pritisk je preslab, da bi dobili vsi vodo naenkrat, ne priznamo pa tega, da bi morali dobivati vedno isti vodo pomoči in podnevi. Mislim vsaj, da bi se lahko uredilo tako, da bi en teden dobivali vodo eni ponoči drugi podnevi. Drugi teden pa narobe. Prav gotovo ni to socialno, če morajo eni in isti čakati po cele noči, da dobe vodo. R. P.

Novomeški frontovci na prostovoljnem delu 1946

Nekaj misli o uspešnem učenju

(Učitelstvu, učencem in staršem)

I.

Spričo precej slabega uspeha ob redovalnih konferencah na gimnaziji in učiteljsku iščemo vzrokov. Eden izmed mnogih je v tem, da se, posebno nižješolci, ne znajo učiti. S tem, da sedim pri knjigi (zvezku) ali poslušam razlago, se seveda še ne učim. Učenec se mora namreč znati učiti. Kako naj se učenec uči, mu je dolžan povedati učitelj in ga mora s primernim načinom spravevanja tudi kontrolirati, če se je pravilno učil. Vsakdanja praksa pa kaže, da učenci dovolj ne upoštevajo navodil, kako naj se uspešno uče; zato pa bi jih morali nadzirati tudi starši, če se pravilno uče. Do pravilnega in uspešnega učenja pride učenec z vztrajno vajo.

O kakem dobrem receptu, ki bi veljal za vse učence na vseh stopnjah šol in za vse predmete, ne morem govoriti v teh nekaj vrsticah. Vemo namreč, da se učenec v osnovni šoli uči drugače kakor v nižji srednji šoli in, da nekateri predmeti zahtevajo svoj način učenja. Tu mislim spregovoriti o učenju na splošno in o tistem bistvenem, ki je potrebno skoraj pri vsakem učenju.

II.

Bistvo vsakega učenja je v tem, da pridobivamo znanje, si ob tem razvijamo tiste pojavne oblike duševnosti, ki pri vsakem učenju sodelujejo in si pridobivamo spretnosti, privajenosti. Ob vsakem učenju se torej učenec tudi vzgaja.

Učenje je jako zamotan duševni proces in terja vsega učenca. Kdor količikaj pozna psihologijo, ta dobro ve, da učenje ni lahko delo. Pri vsakem uspešnem učenju sodelujejo učenčeva čutila (vid, sluh itd.), s katerimi to ali ono zaznava, si kasneje to ali ono predstavlja, pomni, misli (ugiblje, primerja, razčlenjuje, sklepa, zaključuje), čustvuje, pazi, hoče (volja). Kot sem zgoraj omenil, se pa ob učenju prav te pojavne oblike duševnosti tudi razvijajo, da je učenec sposoben osvajati vedno več znanja in vedno težjo snov. Poudaril sem, da si razvija učenec z učenjem tudi privajenosti in spretnosti.

III.

Pri vsakem učenju so: učenec, učitelj, snov, razmere, v katerih učenec živi, se uči, in način učenja.

Najprej bomo pregledali učiteljevo in učencevo delo pri učenju. Preden gre učenec v šolo, naj starši vsaj včasih posebno nižješolcem pregledajo žepa in torbe. Zepi teh učencev so včasih kar celi muzeji najrazličnejših predmetov, da jim služijo za igranje med poukom. Vse, kar nujno potrebuje učenec za šolo, naj si pripravi že zvečer, da ni nepotrebnega vznemirjanja nekaj minut pred odhodom. V naglici morda učenec res pozabi zvezek domačega čtiva ali zvezek z domačo nalogo.

Pred zvonjenjem v šoli se mora učenec pripraviti na pouk. To pa seveda ne pomeni, da pripravi svinčnik, zvezek itd., ampak naj tiho ponavlja snov, naj se primerno zbere,

da bo lažje sledil pouku. Če bi se naši učenci tako pripravljali na pouk, ne bi bilo med odmori vpitja, skakanja, pretepanja in drugih nekulturnih navad. Seveda zahteva pravilna priprava na pouk od učenca pravilen odnos do šole, učenja, sošolcev, terja zavestno disciplino. Kdor razume kaj ta beseda pomeni, ve, da je to težka reč; zato pa največkrat ostane le pri besedah. Da bo prišlo v tem pogledu od besed do dejanj, imata pač dosti dela mladinska in pionirska organizacija.

Med učno uro se je učenec dolžan zbrati. Zbran pa je le tisti učenec, ki pazi, skrbno sledi razlagi, misli, čustvuje, hoče, se zanima. Zanimanje, zavestna pažnja in mišljenje jamčijo, da bo učenec snov razumel in si jo bo dobro zapomnil. To ni lahko delo, saj vemo, kako hitro pažnja prehaja z enega predmeta na drugega. Ako sosed šepče so sedu, je pažnja že motena, učenec že ne sledi razlagi. Tu velja, da vaja dela mojstra. V začetku je težko, kasneje pa je treba vedno manj volje. Ker je pogoj uspešnega učenja zdravje, zdravo živčevje, je naravno, da so učenci s starši vred dolžni skrbeti za zdravje v interesu uspešnega učenja.

Učenje pospešuje tudi zanimanje za predmet, ki se ga učim. To zanimanje pa je odvisno predvsem od tega, v kakšnem čustvenem razmerju je učenec do njega. Včasih čuti učenec že kar sam po sebi nagnjenje do predmeta, ker je mogoče doma o tem ali onem iz te snovi že slišal, ker je sam to ali ono že poskušal itd. Je tudi določen čas v razvoju, ko učenca silno zanimajo fizika, kemija, slovenščina. Pri razvijajočem se

učencu tak interes ni nekaj absolutno stalnega.

Včasih priljubi predmet učencu učitelj zaradi dobre razlage, lahko mu ga pa seveda tudi priskuti, če slabo razlaga. Dostikrat se učenec morda ne zanima za predmete, ker ne ve, kaj ta predmet pomeni za bodoče življenje. Zato pa je učitelj dolžan, da razlaga tako, kakor terjajo od njega učna načela (didaktični principi), dolžan je povezovati teorijo s prakso, seveda pa se mora tudi učenec potruditi, da si vzbudi zanimanje za snov, pomagati bi mu morali pri tem pa tudi starši. Ako je učenec v tem ali onem predmetu slab, se mora še posebej potruditi in mu morajo pri tem pomagati tudi starši. Rado pa se zgodi, da v takem primeru učenec zabavlja čez učitelja, ne da bi prej pometel pred svojim pragom, starši pa mu morda doma še pritrjujejo. Na tak način si seveda ne privzgoji interesa za predmet.

Vsako učenje spremljajo tudi čustva ugodja ob uspehu in čustva neugodja ob neuspehu. Če učenec večkrat doživi taka čustva neugodja, se začne strašiti in zgublja vero v svoje znanje. Tak strah se pojavi vselej tedaj, kadar je vprašan. Izhod iz tega stanja je v tem, da se učenec resno zbere, začne pošteno študirati, da ob uspehu doživi veselje in si sugerira, da zna.

Nezanimanje do predmeta pa lahko izvira tudi iz tega, ker se učenec neredno uči. Na ta način nastajajo v snovi praznine, da ne more več slediti pri pouku — snov je nezanimiva. Tu sta kriva učenec in učitelj. Učenec, ker se ni redno učil, učitelj pa v toliko, ker ga ni nadziral, če se uči. V tem primeru je pač najbolje, da učitelj dobro potiplje vsako uro par učencev, druge pa sem pa tja pokliče, da se prepriča, če so v snovi doma. Ker pa to seveda vedno ni

mogoče, mora biti učenec zavestno discipliniran in mora vedeti, da je učenje njegova dolžnost, ki mu jo narekuje družba.

Poudarjam, da je zanimanje potrebno, ker pospešuje pažnjo, pomnjenje, ustvarja potrebno razpoloženje (delovni polet) in zmanjšuje napor volje.

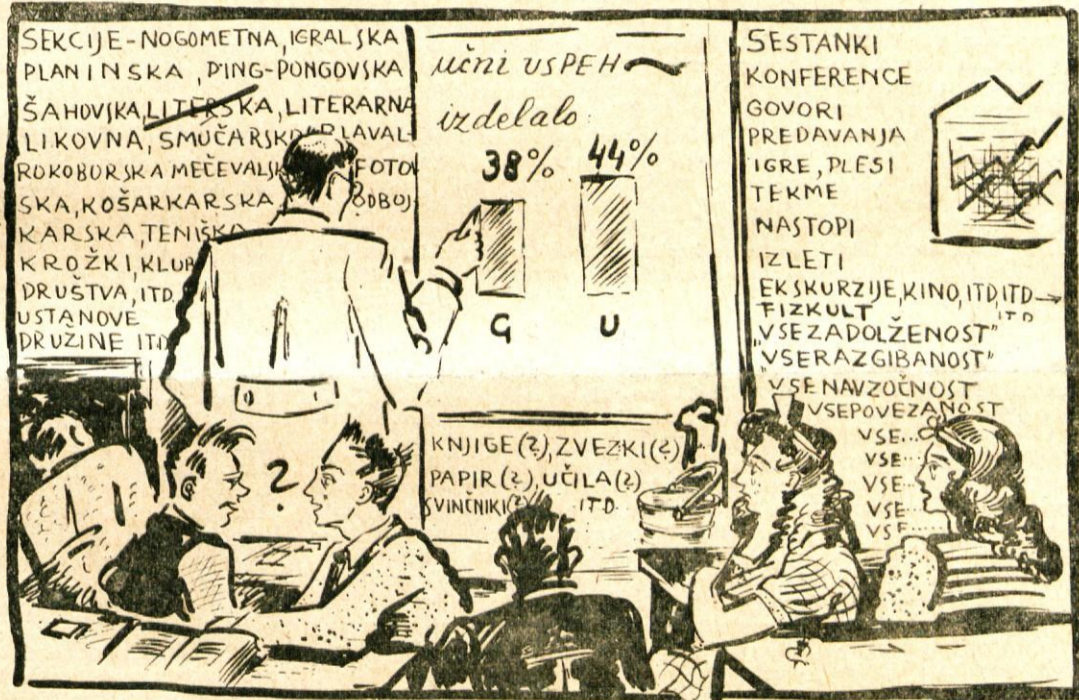
Pri vsakem učenju pa je nujno potrebno tudi mišljenje. Učitelj tako vodi pouk, da učence sili k mišljenju, misliti pa mora učenec sam. Z mišljenjem učenec prodira do bistva, prihaja do razumevanja snovi. Znano je, da si učenec snov, ki jo je razumel, tudi hitreje in za trajneje zapomni. Razumeti pa seveda še nikakor ne pomeni znati. Ko snov razumem, si jo moram še zapomniti. Da si pa snov zapomnim, jo je treba na pravilen način ponavljati.

Poskusi kažejo, da človek ne obdrži vsega v spominu, kar je zaznal, ampak mnogo tega pozabi. S poskusi so ugotovili tudi to, da človek največ pozabi takoj po tem, ko je snov zaznal, kasneje pa vedno manj. Ugotovljeno je tudi to, da človek manj pozabi, če je snov z zanimanjem sprejel. Tudi to je dognano, da si človek zapomni snov za trajneje, če se uči z namenom, da si bo snov zapomnil za dalj časa.

Iz vseh teh ugotovitev pa se človeku samo po sebi vsiljujejo misli o pravilnem ponavljanju snovi, iz tega pa sledi tudi naloge učitelju, učencem in staršem.

Učitelj naj snov ponavlja na začetku ure, da osveži staro snov in učenci tako lažje sledijo. Tu seveda ne gre delati sile. Če nova snov ni povezana s staro, je ne bom ponavljal. Ponavlja lahko na koncu ure, da nadzira tako učence, koliko so sodelovali pri pouku, obenem pa ugotovi morebitne praznine v znanju. Ponavljati je treba bolj

(Nadaljevanje na 4. strani)

Iz spominov na našo borbo

Prav gotovo vas bo zanimalo kaj je pisalo naše časopisje v času narodno osvobodilne borbe. Zato vam danes prinašamo celotno številko Radijskih vesti, ki jih je izdal Propagandni odsek Okrožnega odbora Osvobodilne fronte Novo mesto, in katerih naslednik je naš Dolenjski list.

Cena Lir 0,50

Stev. 114.
27. aprila
1945.
L. II.

RADIJSKE VESTI

Izdaja propagandni odsek OOF Novo mesto.

Četrto obletnico OF slovenskega naroda jemo jo, ko se nekaj tako mogočen sovražnik, Hitlerjeva Nemčija, zvija v smrtne krču, praznujemo jo med dokončnim osvobajanjem Jugoslavije, osvobajanjem Slovenije.

Ideal naših prednikov »Združena Slovenija« se sedaj uresničuje. Ustvarja jo jugoslovanska osvobodilna borba in bo postala dejstvo v demokratični in federativni Jugoslaviji.

Osvobodilna fronta zre danes s ponosom na svoje ustanovno leto. Uresničuje se namreč veliki slovenski in jugoslovanski program, ki si ga je zapisala OF v usodnem letu 1941 na svoj prapor in je pod velikim Titovim vodstvom danes že resnica.

S ponosom gledamo danes mogočno Jugoslovansko armado, Titovo vojsko, ki je ponos in sreča naše domovine. Ta armada je skupno z Rdečo armado uresničevalca stoletnih težnj slovenskega naroda. Ta armada osvobaja dele zasužnjene zemlje Primorske s Trstom in ustvarja končne pogoje za vzpostavitev najvišjega organa slovenske narodne in državne oblasti v okviru demokratič-

ne, federativne Jugoslavije, za vzpostavitev prve Narodne vlade Slovenije.

Jasen in čist kot se nikoli v slovenski zgodovini je obračun, ki ga po štirih letih narodnoosvobodilnega gibanja polaga OF v pogledu slovenskega in jugoslovanskega programa.

Se en program, ki si ga je OF pripela na svoj prapor leta 1941, se je uresničil, namreč slovenski program. Na Titovo pobudo smo se uprli okupatorju in s tem svojo usodo tesno povezali z usodo velikega ruskega naroda in vseh ostalih slovanskih narodov, kajti ne samo slovenski in jugoslovanski, ampak tudi skupni slovanski interesi so bili ogroženi. Ni zastoj OF govorila slovenskemu narodu, da mu bo veliki ruski brat pomagal (kar bi mu še danes, če bi ne bilo informbiroja — opomba uredn.). Rdeča armada je na slovanskih tleh, med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo je sklenjena pogodba o prijateljstvu in daljnosežni pomoči. Maršal Tito, ki je podpisal to pogodbo o prijateljstvu v Moskvi, je izjavil pred vsem svetom: »Trst je jugoslovanski. Mar si boljše pomoči moremo zamisliti?« (Danes nam

očitajo, da smo že v narodnoosvobodilni borbi bili proti Sovjetski zvezi. — Op. uredn.)

V svojem petem letu daje OF vso pravico narodnoosvobodilni borbi, da še močneje naglasi smer, ki je edina omogočila izvojevati in zajamčiti Slovincem vse pravice. **Napredna jugoslovanska in slovanska, na ljudskih silah na ljudski demokraciji temelječa smer, je uvrstila v minuli zgodovini nepomembni in mali slovanski narod, narod drobiž imperialističnih prekupčevalcev, med napredne in ugledne narode človeštva.** Naj živi OF in njeno jekleno jedro KP!

75. OBLETNICA ROJSTVA VLADIMIRJA ILIČA-LENINA

Moskva, 24. apr. Sovjetsko ljudstvo je večer obhajalo 75. obletnico Vladimirja Iliča - Lenina. Naša država, katere ustanovitelj je bil Lenin, izhaja iz te vojne kot zmagovalka nad hitlerjevsko pošastjo, ki je za napad na našo deželo zbrala vse mračne sile evropske reakcije. Rdeča armada, ki jo vodi Stalin, zvesti tovariš v orožju, prijatelj in veliki nadaljevalec Leninovega dela, je osvobodila sovjetsko domovino od nemških osvajačev ter hrabro nadaljevala svoj pohod tako, da danes bije sovražnika v njegovem lastnem brlogu. Osvobodila je ljudstva Evrope fašističnega suženjstva in rešila svetovno civilizacijo. Danes skupno z armadami naših zaveznikov dokončuje na nemškem ozemlju sveto delo uničenja najkrutejšega sovražnika človeštva.

Vse napredno, pošteno in svobodoljubno človeštvo vidi v Leninu, v deželj Lenina-Stalina izraz svojih največjih nad. Pod spretnim vodstvom svojega poveljnika in voditelja Stalina pod zastavo Leninovih idej stopa naše ljudstvo z gotovostjo proti dokončni zmagi nad hitlerjevsko Nemčijo.

Slava velikemu Leninu, ustanovitelju Sovjetske zveze.

FEDERALNA BOSNA IN HERCEGOVINA BO DOBILA SVOJO VLADO

Beograd, 26. apr. Vsi poslanci federalne Bosne in Hercegovine, ki bodo danes prisostvovali zasedanju ZAVNOBIH, so prispeli v Sarajevo. Na tem zasedanju prvega narodnega bosanskohercegoveškega parlamenta bodo narodni poslanci izdali zgodovinske odloke o osnovanju bosanskohercegoveške vlade.

TEZKI PORAZI FASISTIČNIH SOVRAŽNIKOV V JUGOSLAVIJI

Beograd, 26. apr. Naše čete so napredovale na vseh bojiščih v Slavoniji in dospele preko Daruvarja in Pakraca v dolino reke Ilove. Posebno težki boji so na področju Virovitice. Osvobojeni so kraji: Obučani, Rajič, Antunovac, Koljani in večje število drugih krajev. Sovražnik ima velike izgube v moštvi in materialu. — Srditi boji za Reko se nadaljujejo. V bojih za osvoboditev Sušaka in Klane znašajo sovražnikovi poizkusi, da prodrejo in 340 zajetih vojakov in oficirjev. Naše čete so zaplenile 12 topov, 11 težkih minometov, 44 avtomobilov, 19 vagonov streliva, 5 skladišč hrane in velike količine drugega vojnega materiala. Uničile so 11 topov. — Odbiti so bili sovražnikovi poizkusi, da prodrejo iz Karlovca v Belo Krajino in v Kordun. Proga Ljubljana—Zidani most je na več mestih porušena in uničen je en vlak.

ROF (radio Osvobodilna fronta — Opomba uredništva.) 26. apr. Na Stajerskem so naše čete likvidirale sovražnikovo postojanko St. Vid pri Soštanju.

Naj živi OF, buditeljica in vodnica slovenskega naroda!

Slava junakom, ki so padli v naši štiriletni osvobodilni borbi za svobodo naše domovine!

Pogozditi vsako goljavo

Socialistično gospodarstvo terja od nas, da zagotovimo v vseh strokah industrije, katera se je po osvoboditvi začela na široko razvijati, surovine. Državne gozdne uprave in privatni gozdni posestniki bodo največ doprinesli h graditvi socializmu, če sleherno goljavo, poseko ali pašnike pogozdijo s primernimi sadikami. Letošnja pomlad je prav primerna za pogozdovanje in lahko marsikateri del zemljišča, ki je danes še neproduktiven, spremenimo v rezervo za lesne surovine. Vsekakor ne smemo pri pogozdovanju pretiravati, da bi sadili samo eno vrsto drevesja. V splošnem še prevladuje staro mnenje, da naj se pogozduje le s smrekovimi sadikami, kar je popolnoma zgrešeno, ker se moramo zavedati, da čistj sestoji, kjer raste le ena vrsta drevesja gospodarsko niso na višku, ker nam dnevne potrebe narekujejo različne lesne sortimente in tudi različni les. Zato bomo pri nas posebno v nižinskih legah pogozdovale s hrastom, domačim kostanjem, v peščenih vlažnih tleh jesen in topol in si tako vzgojili mešane gozdove, ki nam bodo nudili vsakovrsten les. Mešani gozdovi so večjega gospodarskega pomena tudi zaradi tega, ker se v njih ne širi niti bolezen, niti mrčes. Tudi proti požarom so varnejši in drevje se v medsebojni borbi bolje in hitreje razvija ter tako dosežemo najvišji prirastek in obdržimo zemljišče v dobrem svojstvu.

Do sedaj so bile velike površine gozdnih goljav, katere je zapustil pri nas italijanski okupator, pogozdene in se bo sčasom zabrisala sled barbarskega pustošenja fašistične kulture.

Zaradi vedno večjega dotoka delovne sile v industrijski sektor, se občuti pomanjkanje delovne sile pri gozdnih delih in se je zaradi tega gozdarstvo obrnilo za pomoč na masovne in mladinske organizacije, ki so se v polni meri odzvale povabilu. Tudi pripadniki naše armade pridno pomagajo pri spomladanskih pogozdovanjih. Mrzlo deževno vreme prve dni meseca aprila je akcijo pogozdovanja sicer zavrglo, je pa pomagalo, da bo dosedanje pogozdovanje imelo visok odstotek uspeha.

Gozdno gospodarstvo Novo mesto je v mesecu maju izvršilo 30% plansko predvidene spomladanskega pogozdovanja in bo celoten plan ob pomoči vseh organizacij v mesecu aprilu dosežen. Vsekakor bo za to delo potrebno še precej napora in dobre volje.

Zato naj velja geslo: pogozditi zadnjo goljavo!

M. P.

Vprašanja Novega mesta

V zadnjih letih so padale upravičene pritožbe na račun novomeškega parka in kopalnice, da niti ne omenjamo pomanjkljivosti vodovoda, znanega novomeškega blata in prahu in vsega, kar je s tem v zvezi. Upamo pa, da se bo stanje v l. 1950 popravilo ter bomo stopili na pot izboljšanja. MLO se trudi, da bi take napake odstranil, toda preko objektivnih ovir ne more iti. V letu 1950, boljše rečeno v najbližjih tednih, bo rešeno vprašanje novomeškega parka ter zasilne rešitve kopalnice. Sprejet je bil sklep, da bo v najkrajšem času zgrajena brv v Ragov log. Pri tej brvi bomo Novomeščani čutili sodelovanje z vojsko, zakaj, dobili bomo brezplačno strokovnjake z delovno silo, MLO bo pa dal les. Čim bo MLO dostavil potrebni les, bomo dobili brv v Ragov log in s tem prepotrebni park, kamor bomo lahko peljali naše otroke, da bodo varni pred prahom. Z brvo v Ragov log si bomo lahko uredili park, kakršnega nima nobeno slovensko mesto. Treba bo precej dela in šele tu bo lahko prišlo do izraza udarniško delo, zakaj park bo koristil vsakomur! Druga pridobitev v letošnjem letu bo ureditev steze za Krko pod Bregom. Steza bo razširjena do 2 m širine, staro novomeško obzidje, na katerem je steza speljana, bo popravljeno ter bomo tako ohranili kulturno zgodovinski spomenik in vsa lepota kraja s številnimi vrtički bo ohranjena. Fizikolno društvo v Novem mestu se je obvezalo s 3000 urami za ureditev steze. Stvar je že dozorela in lahko takoj prično z udarniškim delom. S to stezo nam bo bolj dostopna Loka in breg Krke, ki je posejan s klopni. Pereče je vprašanje kopalnice, V

l. 1950 je rešitev nemogoča, pač pa se bo plavanje večjim kopalcem pomagalo s tem, da bo MLO namestil v Krko lesene stopnice od Loke proti tovarni v razdalji po 20-30 metrov. Ne bi bilo slabo, če bi stopnice namestili tudi v Ragovem logu od spodnjega jezca navzdol in to takrat, ko bo brv gotova. V najkrajšem času bo izpraznjena Križatijska, ki je kulturno-zgodovinski spomenik Novega mesta. Nujno bo Križatijsko obnoviti ter ji dati funkcijo. Ne bi bilo napačno, čeprav ne bi bila to najboljša rešitev, da bi v Križatijsko namestili Studijsko knjižnico za arhivno, ker so dosedanji prostori za knjižnico nezdržni in neprimerni. Stalne prostore bo dobili knjižnica v prostorih bodočega učiteljskega, kjer bo sezidan poseben trakt za knjižnico. Do takrat pa bi se knjižnica namestila ob primerni preureditvi v Križatijski in bi ostalo še dovolj prostora za druge ustanove, n. pr. za tiskarno, katero bomo zopet dobili nazaj, ker je novomeška tiskarna eden najvažnejših spomenikov NOB. V Križatijski ne bi zmanjkalo prostora za gledališče, ki nujno potrebuje posebnih prostorov za vaje. Vse te ustanove bi dobile prostor v Križatijski in tako bi bil ohranjen kulturno zgodovinski spomenik Novega mesta. Ko že govorimo o kulturno zgodovinskih spomenikih Novega mesta, naj omenim staro gimnazijo. Če se zavedamo velike vloge, ki jo je odigrala novomeška gimnazija v svojem 203 letnem življenju, vidimo, da je precejšen delež slovenski kulturi dala naš novomeška gimnazija. Iz stavbe stare gimnazije so izšli mnogi naši kulturni delavci in s tem je ta stavba postala kulturno zgodovinski spomenik prvega reda. Ali ne bi bilo dobro, da bi se vsaj malo zavedali pomembnosti novomeške gimnazije in s tem bi gledali z drugimi očmi na staro gimnazijsko poslopje, ki je sedaj v razpadanju. Poslopju bi morali dati novo funkcijo in stavbo obnoviti ter vzditi na stavbo spominsko ploščo. Ali ne bi mogli najti za to stavbo sredstva in jo rešiti pred razpadanjem. Mnogo je v Novem mestu kulturnih in drugih ustanov, ki nimajo prostora. Obnovljena stavba pa bi nudila prostor raznim društvom in podobno ali pa bi lahko omilila stanovanjsko krizo ali pa celo rešila problem vajeniškega internata!

NAROČNIKOM IN POVERJENIKOM

Vsako spremembo bivališča ali stanovanja javite takoj upravi Dolenjskega lista. Novo mesto, Ljubljanska cesta, da ne bo zastoja v pošiljanju posameznih števil.

Naš tekoči bančni račun je izpremenil svojo tekočo številko. Sedaj ni več 66-1-90-603-1, ampak 616-1-90-603-1. Pri pošiljanju naročilne po poštni položnici uporabljajte sedaj številko 616-1-90-603-1.

Čekovne položnice bodo priložene priložni številki. Uporabite jih, če še niste poravnali naročilne.

NAROČNINA

Celoletna 100 din
Polletna 50 »
Četrtna 25 »

14. maja letalski miting v Prečni

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Jože Zamijen. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Okrajni odbor OF. Telefon uredništva: 7. Stev. tekočega računa pri Komunalni banki v Novem mestu: 66-1-90-603-1. Tiskarna »Slovenskega poročevalca«.

PIŠEJO NAM

Napake LIP Novo mesto

Tovariši pri lesno industrijskih podjetjih, dasiravno večinoma gozdarji strokovnjaki, v borbi za kubike le preradi prezrejo gozdni red in zatiskajo oči pred napakami, ki jih delajo drvarji v sečiščih, kar je pripisati liniji najmanjšega odpora. Gozdna uprava Poljane je ponovno ugotovila na sečišču previsoke šore, nekateri dosega celo 80 cm višine. Znano je, da ima drevo, v kolikor je zdravo, v korenu najboljši les in ta les nam ostane pri taki površni in malomarni sečnji v gozdu neizkoriščen v zasmeh gozdnemu redu in dolgoleten spomenik napake drvarjev, ki morajo biti danes prežeti z duhom današnje dobe in se zavedati, da s puščanjem previsokih štorov nanašajo ogromno škodo ljudski imovini in odtegujejo surovino industriji. Druga napaka na isti manipulaciji je, da ima v skladišču nad 50 žag v rezervi, ko pa je gozdna uprava zaprosila na posodo par žag, da podere lovna drevesa, je naletela na gluha ušesa; tudi delovno silo v času pogozdovanja, kakor je bilo prvotno med manipulacijo in gozdno upravo dogovorjeno, manipulacija ni odstopila in je sploh edinstvena manipulacija, ki stalno zahteva nova izkazovanja, dasiravno ima celotni posek izkazan in tako očigledno kvari načrtan posek in gospodarstvo v gozdu.

Namen članka je, pokazati napake, katere rodijo nasprotja med gozdarstvo in industrijsko linijo našega lesnega gospodarstva, naj bo opomin tako gozdarjem kakor tudi industrijcem, kje imajo eni nastopati, drugi pa popuščati, da vskladimo medsebojno delavnost v korist gozda, ki ga bodo še naši potomci zelo, zelo potrebovali po zgraditvi socializma in po dovršeni industrializaciji.

P. M.

Tekmovanje senovskih rudarjev

Senovski rudarji so priredili tekmovalno med posameznimi jamskimi oddelki Reštanj, Zakov, Filipi in Dol. Jame so se razživele. Vse je drvelo na delovišča, ki so bila mahoma zasedena.

Tekmovanje je bilo v čim večji udeležbi in najvišje doseženi storitvi.

Delo se je pričelo v razigranem živem tempu in je trajalo vse do konca dela. Vsak poedinec se je zavedal, da gre za čast njegovega oddelka, torej tudi za njegovo osebo. Niti za trenutek ni nihče popustil. Vsak je dal od sebe vse sile, da bi bila njegova številka prva, da bi prednjaci njegov oddelek.

Ko jih je sirena klicala iz jame, so rudarji prihajali na sonce nasmejani, vedri in zavzeti nad opravljenim delom tega dne. In rezultati?! Navdse razveseljivi. Najbolje so bile pač zasedene posade jamskega oddelka Reštanj. Imel je 8 odkopnih in 7 izvoznih števil. storitev na celo obložitve, to je na vsakega posameznika, pa je znašala v teru oddelku kar 5.454 ton premoga.

Drugi po obložitvi je bil oddelek Zakov, ki je — upoštevajoč tudi izvoz — dosegal prav lepo udeležbo in storitev 3.666 ton na moža. Nikakor pa ne smemo podcenjevati oddelka Dol, ki je ob nekoliko slabši udeležbi prekosil po storitvi oddelek Zakov, saj je dal 3.80 ton na posameznika.

Pri tem tekmovalju se je izvanredno odlikovala odkopna številka 24 oddelka Reštanj, ki jo vodi kopač — mnogokratni udarnik Kozinc Karl. Dosegl je visoko storitev 20 60 ton na moža. Pravtako ne smemo prezreti uspeh odkopne številke 13, ki je pri mnogo daljšem odvozu dosegla zelo lepo storitev 16.53 ton.

To tekmovalje je znova dokazalo visoko politično zavest senovskih rudarjev, na drugi strani pa je izpričalo že večkrat priznano strokovno zmogljivost.

S. A.

NOVOSTI IZ MOKRONOGA

Na kratko bi v posameznih odstavkih podal zanimivosti iz Mokronoga. Dotaknil bi se dobrih in slabih stvari.

Začel bi kar pri najmlajših in potem tako navzgor.

Pred kratkim so si pionirji uredili na gradu in okoli njega svoj »Pionirski park«, ki jim bo služil za razvedrilo in zabavo. Kraj sicer za ta namen ni zelo primeren. Pričakovati moramo od pionirjev raznih iger in strmo obzidje okoli gradu, ki poteka ob cesti, zna biti prav nevarno. Se bolj nevaren pa je vodnjak, ki se nahaja na gradu, in ni nič ograjen. Na splošno pa je zamisel pionirskega parka zelo dobra. Tovariš učitelj Japelj Marjan zasluži vse priznanje in pohvalo za svoj trud, ki ga je vložil in ga še vloga v to delo.

Aktiv LMS v Mokronogu pa ni popolnoma v redu. Sicer ima mladina sedaj svojo

mladinsko sobo, harmoniko itd. Nima pa tega kar najbolj potrebuje, to je pravih vodstva. Vodstvo aktiva se stalno menja. Druga napaka je tudi ta, da Mokronog ne pozna sodelovanja in povezave med masovnimi organizacijami. To je predpogoj za vsako uspešno delo. Malo več sodelovanja z organizacijami in več zavesti in ljubezni do naše mladinske organizacije bo rodilo zadovoljive uspehe.

Tudi fizikultura tako rekoč spi. Sicer se zadnje čase nekaj sliši o telovadbi, odbojki, nogometu itd. Ako je na tem kaj resnice, se bo v kratkem videlo.

SKUD Mokronog je tudi pričel z delom. Bati se je le tega, da ne bo zopet vse zaplalo.

Tudi proslave je treba pohvaliti. Vedno so zelo estetsko pripravljene. Naša velika praznika 27. april in 1. maj bo Mokronog tudi gotovo dostojno proslavil.

Cistoča po ulicah Mokronoga tudi ni taka, kot bi morala biti. Nekateri pometejo svoja dvorišča in pred hišo, a vsi se tega ne drže. To je potrebno, da se stori že zaradi splošne higijene in pa tudi zaradi tujcev, katerih ima Mokronog vsako nedeljo dovolj.

Vsak v Mokronogu tudi pozna »Cilo«, to je pes industrijskega miličnika. Posebno dobro poznajo »Cilo« naše mamice, ker jim odnaša in mesari kokiši, in pa naši kolesarji, ki jih stalno napada in tu in tam kateremu tudi pomeri hlače. Tudi s to Cilo bo treba napraviti nek red, ker njeno početje presega že vse meje.

Tako sem na kratko povedal le nekaj omembe vrednih stvari. Ostalo je še mnogo, kar bi bilo tudi vredno, da pride v javnost, a to pa prihodnjic. Možek

O kulturnih prireditvah v Šmihelu

V nedeljo 2. aprila je po daljšem odmoru spet oživel šmiheljski oder. To pot so nas presenetili naši pionirji iz V. razreda osnovne šole s pravilčno predstavo »Jurček«. Za prvi večji nastop pionirjev je bila ta igra kar lepo podana. Vsi igralci so se dobro odrezali, za kar ima ne malo zaslug njihova učiteljica. Pokazala je, da imamo med našimi pionirji dosti dobrih talentov. Dvorana je bila nabit polna mladine in starejših, ki so spremljali potek igre z velikim zanimanjem in odobravanjem.

Gotovo pa vsi želimo, da bi se prosvetno življenje bolj razgiblo, kar je doslej večkrat oviralo vprašanje dvorane, ki bi morala služiti svojem namenu, ne pa za skladišče in podobno.

Upamo, da se bo v bodoče upoštevala želja nas vseh — naj bo dvorana, ki je last skupnosti odslej za to, za kar jo je ljudstvo zgradilo. M.

Obvestila

KINO NOVO MESTO

25.-27. aprila: sovjetski film »Za srečo tistih, ki so na morju«.
28. aprila do 4. maja: sov. film »Med ljudmi«.
5.-8. maja: jugoslovanski film »Zastava«.
9.-11. maja: sovjetski film »Aleksander Parhomenko«.
12.-15. maja: angleški film »Brata«.
16.-18. maja: sovjetski film »Sinja pot«.
19.-23. maja: francoski film »Domovina«.

GLEDALIŠČE NOVO MESTO

25. aprila ob 20: Akademija mladine in pionirjev. — Na akademiji nastopijo: Pionirsko gledališče osnovne šole, pevski zbor osnovne šole in učiteljskega orkestra glasbene šole in folklorna skupina gimnazije in okrajnega ljudskega odbora.

26. aprila ob 20: Akademija v počastitev 27. aprila.

27. aprila ob 15: Zaključek tekmovalja kulturno-umetniških društev in aktivov.

RAZSTAVA

Muzejsko društvo, Studijska knjižnica in Okrajni odbor Zveze borcev odprejo razstavo legalnega in ilegalnega tiska Komunistične partije pred vojno, in narodnoosvobodilnega gibanja. Razstava bo odprta 27. aprila ob 11. uri v prostorih Okrajnega magazina na Glavnem trgu in bo do 9. maja.

Sindikalne podružnice in šole, prijavite obisk vsaj en dan prej, da se vam oskrbi voditelja po razstavi.

ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA

1. maj: dr. Hočevnar Anton
7. maja: dr. Ropas

ŽIVINSKI SEJMI

2. maja v Žužemberku
3. maja v St. Jerneju
4. maja v Skočjanu